

Nr 464.

Av herr Nilsson, Hjalmar, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag angående användningen av hästexportberedningens vinstmedel.

I propositionen nr 162 har avgivits förslag angående användningen av hästexportberedningens vinstmedel. Härvid har förordats, att ifrågavarande medel, varav vid utgången av år 1950 ett belopp å ca 5,4 milj. kronor återstod odisponerat, skulle utnyttjas för i huvudsak tre ändamål, nämligen för främjande av lantbruksmötesverksamheten, export av avelsdjur samt viss forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets område. De för förstnämnda bägge ändamål avsedda beloppen uppgå till vardera 1 milj. kronor, medan för det sistnämnda förordats ett belopp av 3,4 milj. kronor. Något förslag om att använda någon del av ifrågavarande vinstmedel till hästavelns främjande innehåller däremot icke propositionen.

Som i olika sammanhang framhållits befinner vårt lands hästavel sig för närvarande i ett mycket bekymmersamt läge. Detta förhållande står i samband med den snabba mekanisering, som vårt jordbruk nu undergår. Till följd av den utökade traktordriften har redan landets hästbestånd väsentligt minskat, och utan tvekan kommer denna minskning att fortgå ytterligare. Uppenbart är emellertid, att såväl för jordbrukets och skogsbrukets som för försvarets del alltjämt kommer att finnas behov av ett förhållandevis stort hästbestånd inom landet. Detta har av sakkunskapen beräknats till 300 000—350 000 arbetshästar.

Denna utveckling, som i och för sig får anses vara en riktig och ändamålsenlig anpassning efter jordbrukets och skogsbrukets ändrade driftförhållanden, har dock inneburit betydande svårigheter för vårt lands hästuppfödare. Mekaniseringen har nämligen hittills skett mycket snabbt. Den härav betingade minskningen av hästbeståndet har däremot icke kunnat ske i samma tempo. Det har härigenom blivit ett överskott å arbetshästar, som orsakat starkt fallande priser. Detta i sin tur har minskat intresset för hästuppfödning, och betäckningssiffrorna ha starkt sjunkit. Följden har också blivit, att det uppstått en mycket ogynnsam fördelning av det nuvarande hästbeståndet inom olika åldersklasser. Det minskade pålägget och de fallande hästpriserna ha sålunda starkt hämmat rekryteringen och gjort, att medelåldern inom vårt hästbestånd stigit starkt. Följande siffror över antalet betäckningar av kallblodiga hingstar under åren 1946—1950 belysa denna utveckling.

1946	40 645
1947	27 388
1948	32 257

1949	29 570
1950	22 128

Som framgår har det här skett en mycket stark nedgång. Då det beräknas, att det erfordras cirka 40 000 årliga betäckningar för att rekrytera ett hästbestånd på 300 000 arbetshästar, framstår det klart, huru oroväckande läget är. Därtill kommer, att under angivna tidsperiod har ett onormalt stort antal föl försålts till slakt. Det är sålunda uppenbart, att den nuvarande rekryteringen icke motsvarar behovet.

Hingsthållningen i vårt land är nästan uteslutande baserad på föreningsformen. Det är sammanslutningar av enskilda jordbrukare, som vanligtvis härads- eller sockenvis gemensamt anskaffat och hålla hingst. Föreningarnas ekonomi grundar sig uteslutande på de influtna betäckningsavgifterna. Då antalet betäckningar som ovan angivits nedgått i mycket hög grad, ha de ekonomiska förhållandena för hingstföreningarna blivit synnerligen besvärliga. Följden har också blivit, att ett stort antal föreningar fått upphöra med sin verksamhet och träda i likvidation. Utvecklingen kan belysas genom nedanstående sammanställning, som avser landets ardennerhingstföreningar.

År	Antal föreningar	Antal hingstar
1943	252	424
1944	249	437
1945	245	463
1946	242	417
1947	217	344
1948	204	319
1949	195	295

Tydligt är, att om inga stödåtgärder vidtagas kommer antalet hingstföreningar och hingstar att ytterligare nedgå. Detta innebär emellertid samtidigt, att det antal föreningar och hingstar, som, då förhållandena så småningom stabiliserat sig, erfordras för den normala rekryteringen av det beräknade framtida hästbehovet, kommer att vara för litet. Om icke stoägarna skola få alltför långa avstånd till hingststationerna torde sålunda antalet föreningar och hingstar knappast kunna vara lägre än för närvarande. Föreningar skulle då behöva bildas på nytt. Betydligt värre är emellertid, att genom föreningarnas upplösning och hingstarnas försäljning blir det som regel mångåriga avelsarbete, som hingstföreningarna representera, tillspillogivet, och värdefullt avelsmaterial går förlorat. Detta innebär den största faran för vårt lands kallblodiga hästavel. Starka skäl tala därför för att de hingstföreningar, som så behöva och vilkas verksamhet är förtjänt av att uppehållas, under nuvarande brydsamma tider erhålla ett särskilt ekonomiskt understöd. Då sådant stöd, om än i begränsad omfattning, redan utgår till de föreningar, som hålla hingst av nordsvensk ras, synas nu föreslagna stödåtgärder böra komma ardennerhingstföreningarna till del.

Hästexportberedningens vinstmedel ha ju tillkommit och samlats genom försäljning till utlandet av arbetshästar men också av hingstar i viss utsträckning. Det långt övervägande antalet har varit av ardenneras. Med hänsyn härtill synes det rättvist och billigt, att åtminstone en del av dessa medel nu kommer ardenneraveln direkt till godo. Som ovan framhållits har flertalet hingstföreningar för närvarande starkt behov av ekonomisk hjälp. I förenämnda proposition har emellertid departementschefen icke ansett sig kunna förorda utbetalandet av årliga bidrag till ardennerhingstföreningar. Som skäl härför anföres, att detta icke skulle överensstämma med syftet för den föreslagna fonden för främjande av forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område. Det torde dock icke vara nödvändigt att låta dessa bidrag utgå ur denna fond. Medel synas emellertid böra reserveras för ändamålet på så sätt att det för nämnda fond avsedda beloppet minskas med förslagsvis 500 000 kronor. Sistnämnda belopp bör ställas till lantbruksstyrelsens förfogande och av denna efter förslag av vederbörande hushållningssällskap disponeras för utbetalande av understöd till behövliga och därav förtjänta ardennerhingstföreningar. Det bör sålunda icke bli va anslag av generell karaktär till samtliga föreningar. Genom en sådan anslagsgivning skulle de nu rådande ekonomiska svårigheterna för föreningarna i viss grad kunna undanröjas. Med hänsyn till att dessa svårigheter böra minska allteftersom balans inträder mellan tillgång och efterfrågan på hästar samt därmed betäckningar och rekrytering anpassas efter de nya förhållandena, synes det föreslagna understödet böra begränsas till att omfatta en femårsperiod.

Med stöd av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen angående användningen av hästexportberedningens vinstmedel ville besluta, att av dessa medel ett belopp å 500 000 kronor skall disponeras till understöd åt ardennerhingstföreningar och hushållsgillen, som äro hingsthållare.

Stockholm den 11 april 1951.

Hjalmar Nilsson
i Alnarp.

Fritiof Domö.

Gustav Hallagård.

Torsten Isaksson.

Alfr. Nilsson
i Steneberg.

Ivar Persson.

Ebbe Ohlsson.

Carl Eskilsson.

Axel Mannerskantz.